

Lustrumtocht

10 juni 2012

Van Wageningen naar Zutphen...

Bellen in geval van nood

112

Anne Wanders, organisatie:
tel 06-48074816

Hulp op het water:

Huisarts

Aan boord van de BIJOU
Schipper: Rijk en Marian Willems
tel 0610809332
marifoon aanwezig

Vóór de lunch: Leo Kerklaan; 06-53243655
Na de lunch: Johan Vloon; 06-51767006

Materiaalpech

Onderhoudskist aan boord van de MEI GUI SHU
Schipper: Simone en Gerrit
tel 0625004728 en 0623387299

Bij grote materiaalproblemen telefonisch overleg met BaukeAbma;
06 11246079

Reddingsboot op de kop van de IJssel

JOKER,
Schipper en reddingswerker: Tim
tel 06-25004729

Inhoud

Waarom een lusttrumtocht?	4
Veiligheidsregels	6
Veerponten	7
Programma	8
De Tocht	9
Van Start tot Sluis	10
Wisselpunt Lexkesveer	16
Sluis	18
Van Sluis tot Arnhem	19
Wisselpunt Camping, jachthaven Oosterbeeks Rijnover	19
Walploegroute naar Camping, jachthaven Oosterbeeks Rijnover	20
Wisselpunt Roeivereniging Jason	22
Walploeg route naar Roeivereniging Jason	23
Van Arnhem naar Hondsbroeksche Pleij	24
Kop van de IJssel VEILIGHEID!	27
Lunch en wisselpunt Hondsbroeksche Pleij	28
Walploegroute naar Hondsbroeksche Pleij	29
Van Hondsbroeksche Pleij naar Giesbeek	31
Wisselpunt De Steeg	32
Walploegroute naar De Steeg	34
Van Giesbeek naar Dieren	35
Wisselpunt Camping Dorado Beach	36
Walploegroute naar Camping Dorado Beach	36
Van Dieren naar Het gat van Stam	39
Wisselpunt Bronkhorst	41
Wisselpunt Gat van Stam	42
Van Het gat van Stam naar Zutphen	43
Finish bij ZRZV Isala	48
Walploegroute naar ZRZV Isala	49

Waarom een lusttrumtocht?

Zowel VADA als ZRZV Isala bestaan 100 jaar en hoe kun je dat nou beter vieren dan door samen een mooie dag te roeien!?

ISALA

ZUTPHENSE ROEI- EN ZEIL VERENIGING

1912 - 2012

Veiligheidsregels

- **Goed voorbereid op reis.** Zorg aan boord voor actuele vaarkaarten van de wateren die u gaat bevaren. Blijf op de hoogte van de weersverwachtingen en vaar niet bij slecht zicht of in het donker als het niet nodig is.
- **Dode hoek beroepsvaart.** Beroepsschippers kunnen u soms niet zien door de dode hoek voor hun schip. Die kan maar liefst 350 meter zijn. Ofwel, drie voetbalvelden achter elkaar! Pas uw koers en snelheid zo aan dat u buiten de dode hoek blijft. Als u de stuurhut van het schip kunt zien, kan de schipper u ook zien!
- **Duidelijke koers.** Laat met uw koers duidelijk zien wat u van plan bent. Steek het vaarwater of de vaargeul zo snel mogelijk over. Dat doet u door zo veel mogelijk in een rechte lijn van de ene naar de andere kant te varen. Pas uw koers en snelheid op tijd aan als u voorrang verleent aan een ander schip. Laat goed zien welke koers u vaart en geef elkaar de ruimte om te manoeuvreren.
- **Regels blauwe bord.** Wanneer een schip een blauw bord met wit flikkerlicht voert, passeer dan bij voorkeur aan de zijde van het blauwe bord. Uiteraard als de verkeerssituatie zich daarvoor leent.
Denk vooruit zodat u snel kunt reageren.
- **Geef beroepsvaart de ruimte.** Vaar zoveel mogelijk langs de stuurboordwal en blijf uit de buurt van de beroepsvaart. Geef beroepsvaart vooral de ruimte bij bochten en havens!
- **Zien en gezien worden.** Wees altijd goed zichtbaar en zorg dat u vrij om u heen kunt kijken en de geluidssignalen van andere vaartuigen goed kunt horen.
- **Vlot en veilig in de sluis.** Zorg dat u in een sluis aan bakboord en stuurboord kunt afmeren. Bevestig een landvasten aan uw vaartuig voordat u een sluis in vaart, of houdt een pikhaak gereed. Sluit goed aan en leg aan bij een trap of een bolder, als dat kan. Leg uw landvast losjes om de bolder, of houdt uw boot met een pikhaak op zijn plaats. Boten die niet aan de kant liggen kunnen elkaars bladen vasthouden en zo op hun plaats blijven.

Vóór alles geldt: **GOED ZEEMANSCHAP**

Veerponten

Op de Rijn komen we één niet - vrijvarende veerpont tegen, in Wageningen. En op de Geldersche IJssel twee, in Dieren en in Bronkhorst. De ponten zijn bevestigd aan een stalen dwarskabel die over de rivier ligt. Als de pont aan de oversteek begint, matig dan uw snelheid en wacht tot de pont aan de andere oever is aangekomen. Tijdens de oversteek staat de veerkabel strak! De kabelveerponten in Wageningen en Bronkhorst, zijn gemotoriseerd. Naast deze niet - vrijvarende veerponten zijn er ook nog de fietsvoetveren bij Heveadorp en Rheden.

5. Blauw bord? Graag aan die zijde passeren.

Een afvarend klein schip moet voorrang verlenen aan een opvarend groot schip, bij voorkeur door voorbij te varen aan de zijde die het opvarende grote schip vrijlaat.

Vaart u een opvarend binnenvaartschip tegemoet met aan stuurboord een blauw vierkant bord met een wit flikkerlicht, dan laat die schipper in principe de weg voor u vrij aan stuurboord.

Hiermee geeft de schipper aan dat hij de bakboordwal vaart; aan de 'verkeerde' wal dus. Geef de tegenligger de ruimte en wijk zelf ook tijdig uit naar de bakboordwal. Laat zien dat u het begrepen heeft; geef duidelijkheid met uw koers.

Beroepsschippers kiezen stroomopwaarts bijna altijd de binnenbocht, omdat de tegenstroom hier minder sterk is.

Grote schepen (tot 110 meter) hebben meer ruimte nodig en varen niet altijd in de binnenbocht.

Programma

7.30

Inschrijven

7:40

1e captains meeting (Wherry's)

7:50

Wherry's te water

8:00

Welkomstwoord en startschot van de tocht door Pechtold

8:10

2e captains meeting

8:20

Rest van de boten te water

8:30

Laatste boot te water

10:00

Aankomst bij de sluis

11:00

Roeiers uit de sluis

12:00

Aankomst roeiers lunchplaats (eerste ploegen)

14:00

Sluiting lunch plaats

17:00

Eerste ploegen arriveren in Zutphen

18:00

Welkomstwoord burgemeester Zutphen en prijsuitreiking

18.15

Aanvang diner

De Tocht

De lustrumtocht voert ons van Wageningen naar Zutphen.
Wat kom je dan allemaal tegen?

Informatie

Onderweg is er natuurlijk veel te zien en om ervoor te zorgen dat de belangrijkste dingen niet gemist worden is dit boekje voorzien van toeristische informatie voor zowel boot ploegen als wal ploegen.

Wisselpunten

Niet onbelangrijk zijn de wisselpunten. Deze hebben we speciaal geselecteerd met hier en daar de nodige voorzieningen op de kant. Waar, hoe en wat? Is van elke wisselpunt beschreven.

Extra opletten

Sommige punten op de route vragen om extra oplettendheid. Deze zijn aangegeven met het uitroepteken en ook hier is van beschreven waar je op moet letten. Wel zo handig.

Van Start tot Sluis

Start

We beginnen de tocht bij VADA te Wageningen. Om 8.00 worden de wherry's weg gestart, waarna de rest van de boten volgt, waarbij we rekening proberen te houden met roeisnelheid.

De binnenhaven van Wageningen

De ligging van Wageningen aan het water is historisch ontstaan.

Wageningen lag vroeger aan een 'voorde' in de Rijn, een doorwaadbare plek over een rivier, waar belangrijke wegen de rivier kruisten. Dat was de plek waar karren en wagens het water over moesten en waar boten uit Duitsland overgeladen moest worden, waar tol geheven werd en goederen geruild werden. Hier ontstond de nederzetting Oud Wageningen; pas in 1250 ontstond om onbekende redenen Nieuw Wageningen op de plek waar de stad nu nog ligt. De Rijn heeft in de historie ook steeds zijn loop verlegd. Vroeger liep hij dwars door Wageningen maar hij trok zich steeds verder terug naar het zuiden. Dat was niet zo best voor de handel. Daarom is Wageningen ook niet zo groot geworden als bijvoorbeeld Deventer of Zwolle, hoewel Wageningen in 1540 wel even Hanzestad is geweest. In 1650 is het besluit genomen tot het graven van een nieuwe haven uit de Rijnstroom. Hierna is de Rijnhaven diverse malen verbeterd.

De Rijnhaven anno nu bevindt zich in het zuidwesten van de stad. Het bedrijventerrein gelegen aan de binnenhaven heeft ook de naam Rijnhaven en heeft een omvang van bijna 13 hectare, waarvan nog 4 hectare (2 kavels) vrij uitgeefbaar. In de afbeelding hier wordt een bovenaanzicht gegeven van de Rijnhaven. Naast gelegen bedrijventerreinen zijn Nudepark en Industrieweg (Nude 1980) voor niet-watergebonden bedrijven, beide met een oppervlak van 12 hectare.

De belangrijkste gebruikers van de binnenhaven zijn: Rijnvallei (mengvoer coöperatie), Bruil (zand en grind), Van Leusden (zand en grind), Van de Sluis (olie en mineralen). Rijnzate is een dochteronderneming van Rijnvallei en is een op- en overslagbedrijf van mengvoerders voor Rijnvallei (de belangrijkste klant) maar ook voor andere mengvoerproducenten en –handelaren in de regio. Rijnzate heeft een opslagcapaciteit voor 50.000 ton mengvoer. Verschillende bedrijven hebben uitbreidingsplannen die kunnen leiden tot meer vervoer over water. Bavaria was een gebruiker maar zij gaan de productie van mout verplaatsen naar de Eemshaven in Groningen. De bereikbaarheid over water is goed; de vaarklasse van de Nederrijn is Va. De diepgang is 3,50 meter al geldt

dat niet meer voor de gehele haven (slib). Er kunnen dus binnenvaartschepen met een laadvermogen van 2000 ton de haven van Wageningen aandoen (met uitzondering van laagwater en zelfs 3000 ton in het geval van hoogwater). In totaal is er 455 meter kade waarvan 250 meter openbaar. De Rijnhaven is op korte afstand gevestigd van het centrum en een woonwijk. De afstand tot het hoofdwegennet is ca. 1 km door deze woonwijk naar de N225 (Rhenen - Arnhem) en ca 10 km over de ontsluitingsweg naar de A12.

Geschiedenis van Wageningen

Wageningen is van oudsher een geschikte plaats geweest om te leven. Het museum documenteert vijfduizend jaar plaatselijke historie. Maar Wageningen ligt ook op een strategisch belangrijke plek. Zo kende het de eeuwen door veel strijd en oorlogsgeweld.

De eerste bewoners vonden vruchtbare grond tussen twee stuwwallen uit de ijstijd -de Grebbeberg en de Wageningse bergen met de Rijn voor de deur beschikten ze over een uitstekende verbinding naar elders.

Vanwege zijn strategische ligging kreeg Wageningen al in 13e eeuw stadsrechten. Karel van Gelre bouwde kort na 1500 een kasteel ter versterking van de stad. Een imposante maquette van het 17e-eeuwse Wageningen met zijn gracht, stadsmuur, torens en kasteel vormt het middelpunt van de historiezaal van het museum. De maquette is gebouwd naar de panoramakaart van Geelkercken (1654), destijds de officiële cartograaf / landmeter van Gelre.

Na de verwoesting van het kasteel door Franse bezetters in het nationale rampjaar 1672 besloot de kasteelheer uit die dagen, Assueer Torck, tot een ingrijpende reconstructie en inbreiding van het gebouwencomplex. Voor zichzelf zette hij een nieuw woonhuis neer, deels boven op de fundamenten van het vernielde poortgebouw. In de kelder van het museum zijn daarvan nog resten te zien.

De zoon van Assueer Torck, Lubbert Adolph heeft een bijzonder grote rol gespeeld in de Wageningse geschiedenis. Deze Torck was als politicus en zakenman een figuur van regionale en nationale allure. In Wageningen was hij een aantal

keren burgemeester. Hij liet de straten verbeteren, zorgde voor stadsverlichting, liet putten slaan voor veilig drinkwater, zorgde dat er een Latijnse school kwam en liet een indrukwekkend aantal herenhuizen bouwen waarvoor hij rijke lieden aantrok uit zijn omvangrijke netwerk. Torck maakte van het achttiende-eeuwse Wageningen een plaats van allure, een stadje met potentie.

Maar de negentiende eeuw maakte die potentie niet waar. Wel kwamen er sigarenfabrieken voor de verwerking van de tabak en in de uiterwaarden van de Rijn ontstond een belangwekkende baksteenindustrie. Maar met dat al nam de welvaart van de bevolking niet toe. Het werk was meestal zeer eenvoudig van aard en de lonen waren navenant laag. De sociale omstandigheden van de arbeiders waren vaak zeer bedroevend.

De nieuwe werkgelegenheid zorgde wel voor een toename van de bevolking. Om meer ruimte te krijgen werden de muren en poorten rond de stad gesloopt. Op de wallen werd een stadspark aangelegd. Geleidelijk werden ook nieuwe initiatieven genomen op maatschappelijk en cultureel gebied. Er kwam een HBS, een harmoniegebouw, een schouwburg, een ziekenhuis. De katholieken bouwden een eigen kerk, de joden een synagoge.

Een forse wending neemt de Wageningse geschiedenis in 1876. De regering kiest ervoor om hier de eerste rijkslandbouwschool te stichten. Opnieuw blijkt de ligging van Wageningen – centraal in het land, omgeven door een grote variatie aan grondsoorten – van doorslaggevende betekenis. Waar handel en industrie almaar niet tot bloei wilden komen en fabrieken intussen weer grotendeels zijn verdwenen, daar konden onderwijs en onderzoek op de duur zo uitgroeien, dat Wageningen een naam is geworden in het hele land en ver daarbuiten.

In eigen land is Wageningen vooral ook bekend als de plaats waar in 1945 de “Vrede van Wageningen” werd gesloten. Het museum kent een vaste expositie die daaraan is gewijd. Nadat Wageningen aan het begin en aan het einde van de Tweede Wereldoorlog zwaar was getroffen door het oorlogsgeweld, werd de stad door de Canadese generaal Charles Foulkes uitgekozen om er de Duitse capitulatie te aanvaarden. Omwille van de naam vond hij het hotel De Wereld daarvoor de beste plek. Met trots noemt Wageningen zich de Stad van de Bevrijding.

Steenfabrieken

De Bovenste Polder is een voormalige steenfabriek in Wageningen, noordelijk van de Nederrijn gelegen. De steenfabriek is in 1923 gebouwd met een zigzag ringoven naar ontwerp van J.J. Wentink. De steenfabriek was tot in de jaren '60 in gebruik. Hierna heeft de steenfabriek een herbestemming als atelier, woonhuis en opslag gekregen.

Een steenfabriek of steenbakkerij, vroeger ook steenoven of tichelwerk genoemd, is een fabriek waar keramiek wordt geproduceerd, in het bijzonder bakstenen en vaak ook aanverwante producten, zoals dakpannen en stenen buizen. Belangrijk voor steenfabrieken was de beschikbaarheid van klei en brandstof, zodat veel steenfabrieken zich vestigden in kleigebieden of aan de rand daarvan. Zo werden de steenfabrieken in het Nederlandse Winschoten (de plaats telde 5 steen- en pannenfabrieken in 1819) op de grens van het klei- met het veengebied gebouwd. Langs de grote rivieren is rivierklei aanwezig, en de gebakken stenen werden vroeger per schip naar de afnemers vervoerd, daarom zijn juist daar veel steenfabrieken te vinden.

Lexkesveer

Het Lexkesveer is de veerverbinding tussen Wageningen en Randwijk over de Nederrijn. De veerverbinding bestond al in de Middeleeuwen. Gezien het feit dat aan de noordkant vanuit het veer een prehistorische route over de flank van de Veluwe verder naar het noorden loopt (via de Holleweg en de Diedenweg), valt op te maken dat bij het Lexkesveer mogelijk vroeger al een doorwaadbare plaats door de rivier bestond. Bij het Lexkesveer lagen aan de Wageningse kant vóór de Tweede Wereldoorlog ook een hotel en een zwembad. Tevens staat aan die zijde het oude veerhuis (1891) er nog.

In de rekenboeken van de stad Nijmegen wordt al in 1426 melding gemaakt van 'den veer tot lexkenshuys'. Het veer is gemeenschappelijk bezit geweest van Nijmegen en Wageningen.

In 1492 hoorde tot de bezittingen van kasteel Grunsfoort bij Renkum een uiterwaard, gelegen bij 'leexken aen 't veerstat'. De naam Lexkesveer is nauw verwant aan Lakemond, een buurtschap aan de zuidkant van de Rijn tegenover Wageningen, dit hoorde van 1539 tot 1817 bij Wageningen. Lakemond (Lackemont, Leakmonde, Lackmonde) zelf moet zijn naam ontleend hebben aan een klein riviertje dat daar gestroomd moet hebben. Dit riviertje de Lake (Lakia, Leckia, Lek) dankt zijn ontstaan aan de vele 'lexkens' - wellen - die daar aanwezig waren. Het Lexkesveer was dus in oorsprong een veer in de nabijheid van deze lexkens.

Wisselpunt Lexkesveer

Na: 3 km

Waar: Stuurboordwal

Wat: Een vlot

Om: Binnen de bootbemanning te wisselen van plaats

Kasteel Doorwerth
In de uiterwaarden van de Rijn ligt een kasteel met dezelfde naam als het dorp (Doorwerth). Kasteel Doorwerth is een waterburcht in de uiterwaarden van de Rijn, nabij de stuwwal waar de Veluwe mee begint. Schriftelijke bronnen noemen het kasteel voor het eerst in 1260, toen het door de heer van Vianen werd belegerd en in brand gestoken. Het oudste deel bestaat uit een rechthoekige woontoren van circa 10 bij 15 meter, die nu nog is te herkennen als de huidige oostvleugel, en werd in de decennia na 1260 gebouwd.

In Kasteel Doorwerth zijn tegenwoordig het natuur- en jachtmuseum en Museum Veluwezoom gevestigd. Het geheel gerestaureerde kasteel (2004) is op bepaalde tijden te bezichtigen. Ook is het mogelijk om in de karakteristieke Ridderzaal

te trouwen. Het kasteel is vanuit het dorp te voet en per fiets bereikbaar via de Italiaanse Weg, een on-Nederlandse bergweg met haarspeldbochten. Baron van Brakell liet deze weg in 1848 aanleggen om zijn kasteel te verbinden met de Utrechtseweg en het nieuwe station Wolfheze, dat er op zijn initiatief gekomen was.

Op de binnenplaats van het kasteel staat de oudste robinia van Nederland, die volgens de overlevering in 1579 geplant is. Deze boom heeft flink geleden onder granaatvuur in de Tweede Wereldoorlog, maar heeft zich na de oorlog goed hersteld.

Stuwcomplex Driel

In 1970 is de stuw bij Driel geopend. Driel ligt een paar kilometer ten zuidwesten van Arnhem aan de Nederrijn. Een stuw helpt het waterpeil in een rivier op peil te houden. De stuw bij Driel is een open-dicht stuw in de vorm van twee grote bogen. Hij werkt als een soort kraan. Als de stuw open is, kan het water door de Nederrijn. Bij een dichte stuw wordt het water tegengehouden en gaat het via de

IJssel naar het IJsselmeer. Zo kan het water de kant op waar er het meest behoefte aan is.

De stuw bij Driel is het grootste deel van het jaar dicht. Zo krijgt het IJsselmeer zo veel mogelijk zoet water. Om te zorgen dat de Nederrijn toch nog bevaarbaar blijft voor schepen, zijn er verder naar het westen nog twee stuwen gebouwd. Een bij Amerongen en een bij Hagesteijn. Als de stuwen dicht zijn, is de Nederrijn in feite een kanaal. Als er veel water is, gaan de stuwen open en is de Nederrijn weer een rivier.

Sluis

Vlot en veilig in de sluis. Zorg dat u in een sluis aan bakboord en stuurboord kunt afmeren. Bevestig een landvasten aan uw vaartuig voordat u een sluis in vaart, of houdt een pikhaak gereed. Sluit goed aan en leg aan bij een trap of een bolder, als dat kan. Leg uw landvast losjes om de bolder, of houdt uw boot met een pikhaak op zijn plaats. Boten die niet aan de kant liggen kunnen elkaars bladen vasthouden en zo op hun plaats blijven.

Van Sluis tot Arnhem

Drielsche Veer

Direct na de sluis vaart de Opstapper, een fiets-voetveer op zonne-energie, van Heveadorp naar Driel.

Wisselpunt Camping – jachthaven Oosterbeeks Rijnoever

Na: 15 km

Waar: Bakboordwal

Wat: Een strandje, dus let op stenen!

Om: Het team te wisselen

Voorzieningen: Thee, koffie en WC,
op eigen kosten

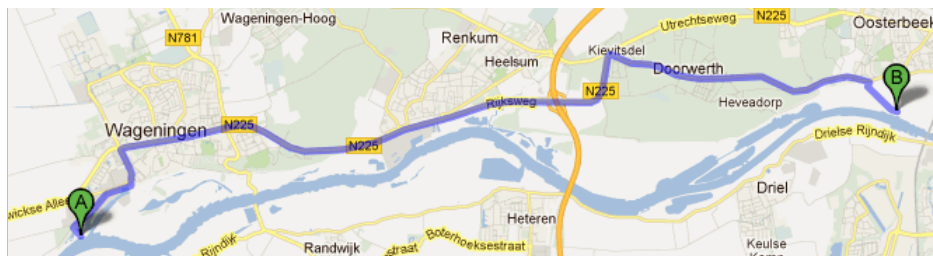
Het strand is niet groot genoeg om
alle boten tegelijk aan te leggen. Zorg
als walploeg dus dat je klaar bent de
boot over te nemen.

Walploegroute naar Camping – jachthaven Oosterbeeks Rijnoever

Polderweg 1, 6862 VX Oosterbeek

Routebeschrijving vanaf VADA

1. Vertrek in noordwestelijke richting op de Jachthaven naar **Grebbedijk**

rijd 200 m
totaal 200 m

- 2. Sla rechtsaf naar de **Grebbedijk**
Ongeveer 2 min.

rijd 1,2 km
totaal 1,4 km

- 3. **Grebbedijk** draait iets naar links en wordt **Havenafweg**
Ongeveer 1 min.

rijd 150 m
totaal 1,6 km

4. Weg vervolgen naar **Costerweg**

rijd 500 m
totaal 2,1 km

- 5. Sla rechtsaf naar de **Lawickse Allee/N225**
Ga verder op de N225
Ga rechtdoor over één rotonde
Ongeveer 12 min.

rijd 9,1 km
totaal 11,2 km

- 6. Sla rechtsaf naar de **Van der Molenallee**
Ga rechtdoor over één rotonde
Ongeveer 4 min.

rijd 3,1 km
totaal 14,3 km

7. Weg vervolgen naar **Benedendorpsweg**
Ongeveer 2 min.

rijd 1,4 km
totaal 15,8 km

- 8. Sla rechtsaf naar de **Polderweg**
Ongeveer 2 min.

rijd 750 m
totaal 16,6 km

Polderweg

Geschiedenis van Arnhem

Hoewel de vroege sporen van nederzettingen getoond hebben dat de vroege Arnhemmers zijn afgedaald uit de hoger gelegen bossen, is Arnhem oorspronkelijk niet gebouwd op de oevers van de Rijn, maar op het hoger gelegen deel langs de Sint-Jansbeek. Arnhem ontstond op de plek waar de weg tussen Nijmegen en Utrecht/Zutphen zich splitste. Zeven sprengbeken voorzagen de stad van water en pas toen de loop van de Rijn in 1530 door de Arnhemmers verlegd werd kwam Arnhem aan de rivier te liggen. De nederzetting kreeg op 13 juli 1233 stadsrechten van graaf Otto II van Gelre, de graaf van Zutphen. Arnhem had in de 13e eeuw 2000 tot 3000 inwoners, die binnen de vestingwallen van de huidige binnenstad woonden. Hoewel Arnhem al voor de stadsrechtverlening een vorm van verdediging had, groeide deze in 1291 uit tot stadsmuur, die in 1505, 1519 en 1533 werd uitgebreid om ten slotte in de 19e eeuw te worden afgebroken.

De stad werd in 1579 voor het eerst de Gelderse hoofdstad, toen het zich als hoofdstad van het Kwartier van Veluwe in het Hertogdom Gelre bij de Unie van Utrecht voegde. In 1585 voegde Arnhem zich, als hoofdstad van het gewest Gelre, bij de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden en in 1817 werd Arnhem hoofdstad van de provincie Gelderland in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. De stad Arnhem is tijdens de Slag om Arnhem in de Tweede Wereldoorlog grotendeels door bombardementen van zowel de Duitse als de geallieerde zijde verwoest. Ook werd de stad geplunderd door de Duitse bezetters toen deze de stad in 1944 lieten ontruimen. Na de oorlog, en vooral na 1980, zijn veel oude stadswijken opgeknapt en werden centrum en buitenwijken gerenoveerd.

Wisselpunt Roeivereniging Jason

Na: 21 km

Waar: Bakboordwal

Wat: Het vlot van Roeivereniging Jason

Om: Het team te wisselen

Voorzieningen: Kantine Roeivereniging Jason en WC's beschikbaar, op eigen kosten

Aan het vlot kunnen twee boten tegelijkertijd liggen. Zorg als walploeg dus dat je klaar bent de boot over te nemen. Er is helaas geen ruimte voor roeiers om hier even te stoppen voor een pauze.

Walploeg route naar Roeivereniging Jason

Westervoortsedijk 92, 6827 AW Arnhem

Routebeschrijving vanaf de N225

1. Vertrek in **oostelijke** richting op de **Utrechtseweg/N225** naar **Oranjestraat**
rijd 67 m
totaal 67 m
2. Flauwe bocht naar rechts naar de **Onderlangs/N225**
Ga verder op de N225
Ongeveer 2 min.
rijd 1,3 km
totaal 1,4 km
3. Weg vervolgen naar **Roermondsplein**
rijd 140 m
totaal 1,5 km
4. Sla linksaf om op de **Roermondsplein** te blijven
rijd 73 m
totaal 1,6 km
5. Flauwe bocht naar rechts om op de **Roermondsplein** te blijven
rijd 66 m
totaal 1,7 km
6. Weg vervolgen naar **Weerdjesstraat**
Ongeveer 1 min.
rijd 550 m
totaal 2,3 km
7. Weg vervolgen naar **Oranjewachtstraat**
Ongeveer 1 min.
rijd 400 m
totaal 2,6 km
8. Weg vervolgen naar **Westervoortsedijk**
U vindt uw bestemming rechts
Ongeveer 2 min.
rijd 1,1 km
totaal 3,8 km

Van Arnhem naar Hondsbroeksche Pleij (lunch)

Geschiedenis van de IJsel of IJssel

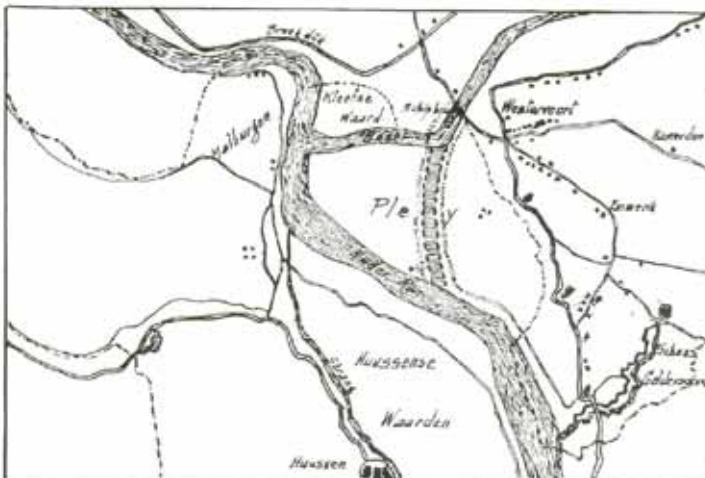
Uit De IJsel, door Jac.P.Thyssen

We hadden nogal moeite om in 1915 een rustig stukje Nederland te vinden waar we ongehinderd konden wandelen en tekenen.

Op menige plaats vreesden we belemmerd te worden door de mobilisatie en wat daar al zo mee samenhangt. Tenslotte zijn we terecht gekomen aan den Gelderschen IJssel en het heeft ons niet berouwd, want we vonden daar mooie oude steden, vriendelijke dorpen, trotsche kastelen, fraaie buitens en bovenal een rijke natuur van woud en heuvelen, weilanden, boomgaarden en akkers en stille binnenwateren langs den brede stroom. Het is ons alweer een groot genoegen geweest, dit IJssel album saam te stellen als een kleine opwekking aan ons Nederlandsche volk, om de schoonheden van ons eigen land door eigen aanschouwen te leren kennen en tegelijk eens lekkertjes uit te zijn.

Over de kop van den IJssel, 1915
Die kop van den IJssel ziet er nog plezierig genoeg uit. Op den Westoever ligt een mooie grootte boerderij.

Rechts daarvan een nieuw bakstenen huisje, een gebouwtje van den Waterstaat, een peilschaal misschien. De eigenlijke kop zelf is een lage landtong met vlechtwerk en stenen bevestigd, die net ver genoeg in het water uitsteekt, om te maken dat de stroom zich deelt in een deel voor den IJsel en twee delen voor de Rijn. Dat gaat niet altijd even precies, tenminste de IJselbewoners klagen er over dat zij bij lage Rijnstanden naar verhouding te weinig, bij hoge standen naar verhouding te veel krijgen. Intusschen is het nog wel veel erger geweest. In het begin van de zeventiende eeuw was het begin van den IJsel boven Westenvoort zo ondiep, dat vaak zo goed als geen Rijnwater over de zandbanken heen kon komen en dan zaten de schepen van Doesburg, Zutphen, Deventer en Kampen, dagen achter elkaar aan den grond. De scheepvaart zou zodoende helemaal teniet gaan. Daar is toen veel over geklaagd en weinig aan verbeterd en het gesukkel heeft geduurd tot in 't eind van de achttiende eeuw, toen kort en goed besloten werd om den IJsel een heel nieuw begin te geven. Kort te voren was ook de geschiedenis van Rijn en Waal bij Lobith en Pannerden in orde gemaakt. Toen is dan het kanaal gegraven waar we nu aan zitten, in plaats van den ouden mond, die ietwat meer naar Arnhem lag. Het kanaal is dus gegraven door een uiterwaard, die heet Pley en is nu verdeeld in een Oostelijke en een westelijke Pley, de boerderij ligt in de Westelijke.

De doorgraving van de Pley in 1774.

DEPWA doorgraving met leidningen naar Grees Gelre-Nieuw

Later is er nog weer eens aan gecorrigeerd en er zal nog wel eens een kribbetje of dammetje gelegd of verplaatst moeten worden, om het nog weer beter te maken. Ik ben maar blij dat we dit nu ter plaatse gezien hebben en toen we daar zaten, kwam de gedachte bij mij op, dat die hele Drususgracht van Drusus misschien ook niet anders geweest is, dan zo'n eenvoudig graverijtje aan den kop van den IJssel. Misschien doe ik Drusus hiermee groot onrecht en verdien ik voor straf ergens een ik weet niet hoe diepe put of lang kanaal te graven.

Over de kop van de IJssel, anno 2012

Rijkswaterstaat heeft eind januari 2012 een waterwerk in gebruik genomen waarmee de waterafvoer over de Nederrijn en de Gelderse IJssel precies kan worden geregeld. Regelwerk Hondsbroeksche Pleij.

Deze 'kraan' of nevengeul is het eerste grote project dat door het programma 'Ruimte voor de Rivier' is gerealiseerd. Het regelwerk kan als enige de afvoerverdeling sturen op een riviersplitsing en is daarmee niet alleen uniek in Nederland maar in de hele wereld!

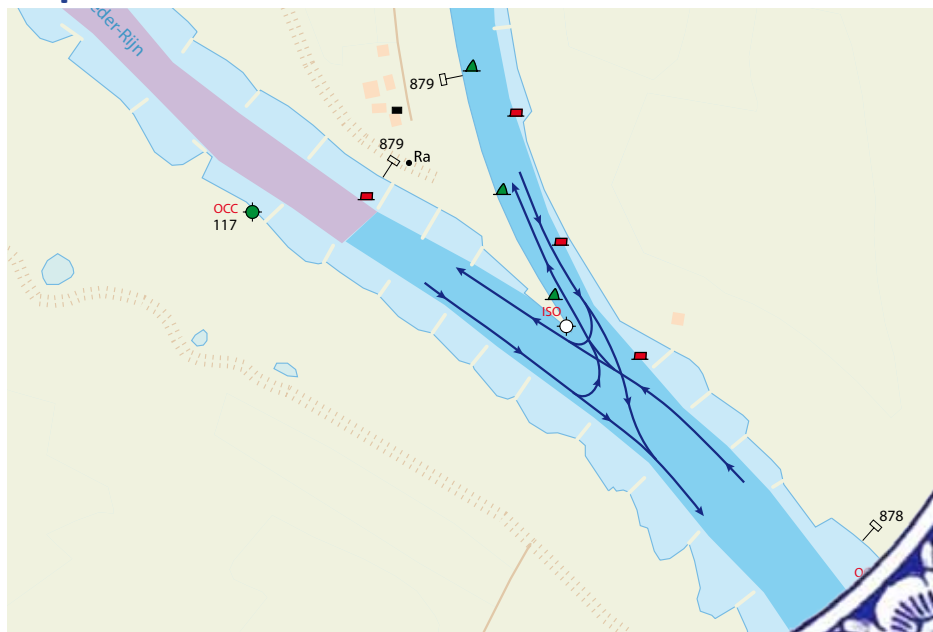

Bij extreem hoogwater op de Rijn kan Rijkswaterstaat de verdeling van het water naar 'Wageningen' of naar 'Zutphen' nu regelen. De kraan is een betonnen muur met 30 openingen die met schotten kunnen worden afgesloten. Door meer of minder schotten te plaatsen kan Rijkswaterstaat meer of minder water naar 'Zutphen' laten stromen.

Qua ontwerp is de Hondsbroeksche Pleij bij Westervoort uniek in de wereld. Het is het eerste regelwerk ter wereld dat de afvoerwaterverdeling kan sturen op een riviersplitsing. Voor de fijnmazige bijsturing van de hoge waterafvoer is het een bijzonder bouwwerk, zonder bewegende delen en onderhoud.

In de planning van Rijkswaterstaat heeft de IJssel de functie gekregen van veiligheidsventiel bij extreem hoge waterstanden in de Rijn en aan de kust tegelijkertijd, dan mag het extra afvoerwater alleen wegstromen langs de Waal en langs de IJssel, de Nederrijn met de achterliggende steden als Gouda, Rotterdam en Amsterdam moet dan gespaard worden.

Kop van de IJssel VEILIGHEID!

Als u op de Nederrijn vaart vanaf Arnhem en de Geldersche IJssel wilt afvaren, vaar dan de IJsselkop ruim voorbij zodat u goed de Geldersche IJssel in kunt kijken. De opvaart die uit de Geldersche IJssel komt, krijgt u dan ook in het vizier zodat tijdig een passeermanoeuvre kan worden ingezet.

De Geldersche IJssel is een prachtige rivier om varend van te genieten. Maar het kan ook een gevaarlijke rivier zijn, met scherpe bochten, sterke stroming en veel beroepsvaart. Het is ook een van de drukste binnenvaartroutes van Nederland.

U deelt het vaarwater met andere recreatievaart en binnenvaartschepen tot 110 meter lengte. Voor de beroepsvaart is de Geldersche IJssel ook een lastige rivier. Binnenvaartschepen hebben meer ruimte nodig om te manoeuvreren dan watersporters beseffen. Als watersporter moet u hiermee rekening houden. Veilig varen op de Geldersche IJssel is een kwestie van goed samenwerken en elkaar de ruimte geven.

Als grote schepen elkaar stuurboord op stuurboord ontmoeten (het zogenaamde 'verkeerde wal varen'), dan tonen zij een blauw bord en een wit flikkerlicht. Het opvarende schip geeft aan op welke manier (langs welke kant) het passeren gebeurt.

Lunch en wisselpunt Hondsbroeksche Pleij

Na: 27 km

Waar: Stuurboordwal, na km raai 880, naast een oude veerpontaanlanding.

Wat: Een strandje, dus let op stenen!

Om: Het team te wisselen en te lunchen van 12.30 tot 13.30

Voorzieningen: Via een rechtstreeks fietspad is ons strandje verbonden met het Zalencentrum Wieleman (026-3118285), de Dorpstraat 11 van Westervoort, alwaar we kunnen parkeren en het toilet kunnen gebruiken (fiets beschikbaar).

Op de lunchplaats is een zitje met banken en is koffie en thee beschikbaar met iets lekkers.

Geschiedenis en informatie lunchlocatie

Onze lunchlocatie is de plaats van waaruit bij de slag om Arnhem de geallieerden de Kleefsewaard hebben veroverd. Achter de dijk is het 'ruimte voor de rivier project' Hondsbroeksche Pleij, dat inmiddels is gerealiseerd, in feite een overloop project dat de waterafvoer met een nevengeul veel breder maakt en tenslotte het surplus water afvoert via de IJssel. Vlakbij is recent een monument geplaatst om de strijd te herdenken die hier is gestreden bij de Slag om Arnhem. Vanaf de Lunchplaats is 'het ruimte voor de rivier project' Hondsbroeksche Pleij goed te overzien, en loopt men er doorheen op weg naar het toilet of de parkeerplaats, waarbij bedacht moet worden dat het reguleren van de waterafvoer bij hoge waterstanden via dit waterwerk ook internationaal gezien een uniek project is! Bij hoge waterstanden is de Hondsbroeksche Pleij een en al water.

Walploegroute naar Hondsbroeksche Pleij

Zalencentrum Wieleman, Dorpstraat 1, 6931 BA Westervoort.

Routebeschrijving vanaf de Westervoortsedijk.

1. Vertrek in noordoostelijke richting naar Westervoortsedijk

rijd 11 m
totaal 11 m

2. Ga rechtdoor op Zevenaarseweg

Ongeveer 1 min.

rijd 750 m
totaal 800 m

3. Weg vervolgen naar Brugweg

Ongeveer 1 min.

rijd 850 m
totaal 1,6 km

4. Flauwe bocht naar rechts naar de Dorpstraat

rijd 16 m
totaal 1,6 km

5. Houd rechts aan op de splitsing

U vindt uw bestemming rechts

Ongeveer 1 min.

rijd 550 m
totaal 2,2 km

En lopen naar de IJssel:

Van Hondsbroeksche Pleij naar Giesbeek

Fietsveer bij Rheden

Het deel van de rivier waar op dit moment het veer vaart, is omstreeks 1969 gegraven. De oorspronkelijke loop van de IJssel liep voor die tijd door het

1948

recreatiegebied “Rhederlaag”. Door de rivier wat af te snijden, ten behoeve van met name de scheepvaart, is de veerpont op deze huidige plek gekomen. Op 1 mei 1986 kreeg het voetveer de naam: WUTA, een afkorting voor “Wacht Uw Tijd Af”. In de jaren erna heeft het veer veel veranderingen meegemaakt, o.a. het uiterlijk. Ook is er in deze tijd een fietsbrug gekomen in Velp. Als direct

1972

1985

gevolg hiervan zijn er toen veel klanten verloren gegaan. Met hulp van de lokale bevolking en de gemeente Rheden was het mogelijk om het veer in stand kunnen houden.

2012

IJssel

Zij leidt een eindeloos bestaan passeert zonder voorbij te gaan. Zij put haar kracht uit haar verval en maakt zich breed aan lager wal. Daar loopt zij, bruid in waterkant en draagt de hemel door het land.

Harmen Wind

Wisselpunt De Steeg

Na: 36 km

Waar: Bakboordwal, onder de snelwegbrug door na km raai 890.
In deze oude IJsselarm is het rustig liggen aan de strandjes aan stuurboordwal.

Wat: Een strandje, dus let op stenen!

Om: Het team te wisselen.

Voorzieningen: Geen

Toeristische informatie wisselpunt de Steeg

U bent nu op de plek, waar Simon Carmiggelt met zijn vrouw vaak over de IJssel staarden. De beeltenissen van hen beiden, gegoten in brons, zijn afgelopen januari gestolen en inmiddels, in stukken gesneden, terug gevonden in een schuur te Doesburg. Er wordt op dit moment gewerkt aan een herstelpun, zodat het beeld, nu beter beschermd, kan terugkeren.

Verder is hier een bijzondere woning van Iwan Goebel te vinden. Hij woont in één van de meest duurzame woonarken van Nederland, woonark “de Struisvogel”, het voormalige botenhuis van Roeivereniging Jason, gelegen in het tweede gedeelte van deze oude IJsselarm en geheel door hem zelf “verduurzaamd”.

Iwan Goebel is ook eigenaar van de Burton Car Company, producent van duurzame sportwagens op het onderstel van een Deux Chevaux en bij kenners, ook internationaal, wel bekend. Hij is een van de burens van ZRZV Isala op het Bedrijventerrein de Mars van Zutphen en zal ons rond etenstijd even van zijn Burton laten genieten.

De kilometertelling in de IJssel kent enkele verrassingen. Vanaf de Steeg tot Giesbeek krijgt u 4 km cadeau, want na km raai 891N komt 896.

Walploegroute naar De Steeg

Gemeentehuis, Hoofdstraat 3, 6994 ZJ De Steeg.

Routebeschrijving vanaf de Hondsbroeksche Pleij

1. Vertrek in westelijke richting op de Dorpstraat naar Veerдам
rijd 100 m
totaal 100 m
- ↗ 2. Dorpstraat draait iets naar rechts en wordt Veerдам
rijd 86 m
totaal 190 m
- ↗ 3. Sla rechtsaf naar de IJsseldijk
Ongeveer 3 min.
rijd 2,2 km
totaal 2,4 km
4. Weg vervolgen naar Driegaardensestraat
rijd 400 m
totaal 2,7 km
- ↙ 5. Sla linksaf naar de Rivierweg
Ongeveer 1 min.
rijd 550 m
totaal 3,3 km
- ↗ 6. Voeg in op de A12 via de oprit richting Arnhem/Utrecht
Ongeveer 1 min.
rijd 1,6 km
totaal 4,9 km
- ↗ 7. Neem afslag Arnhem naar A348 richting N325/Nijmegen/Zutphen/Velp
rijd 550 m
totaal 5,4 km
- ↗ 8. Neem op de rotonde de 1ste afslag op A348 richting Zutphen
Ongeveer 5 min.
rijd 7,6 km
totaal 13,0 km
- ↗ 9. Neem afslag 3-De Steeg richting Van Aldenburglaan
rijd 230 m
totaal 13,3 km
- ↗ 10. Sla rechtsaf naar de Van Aldenburglaan
Ongeveer 1 min.
rijd 850 m
totaal 14,1 km
- ↙ 11. Neem de 3e afslag links, de Hoofdstraat op
U vindt uw bestemming rechts
Ongeveer 2 min.
rijd 400 m
totaal 14,5 km

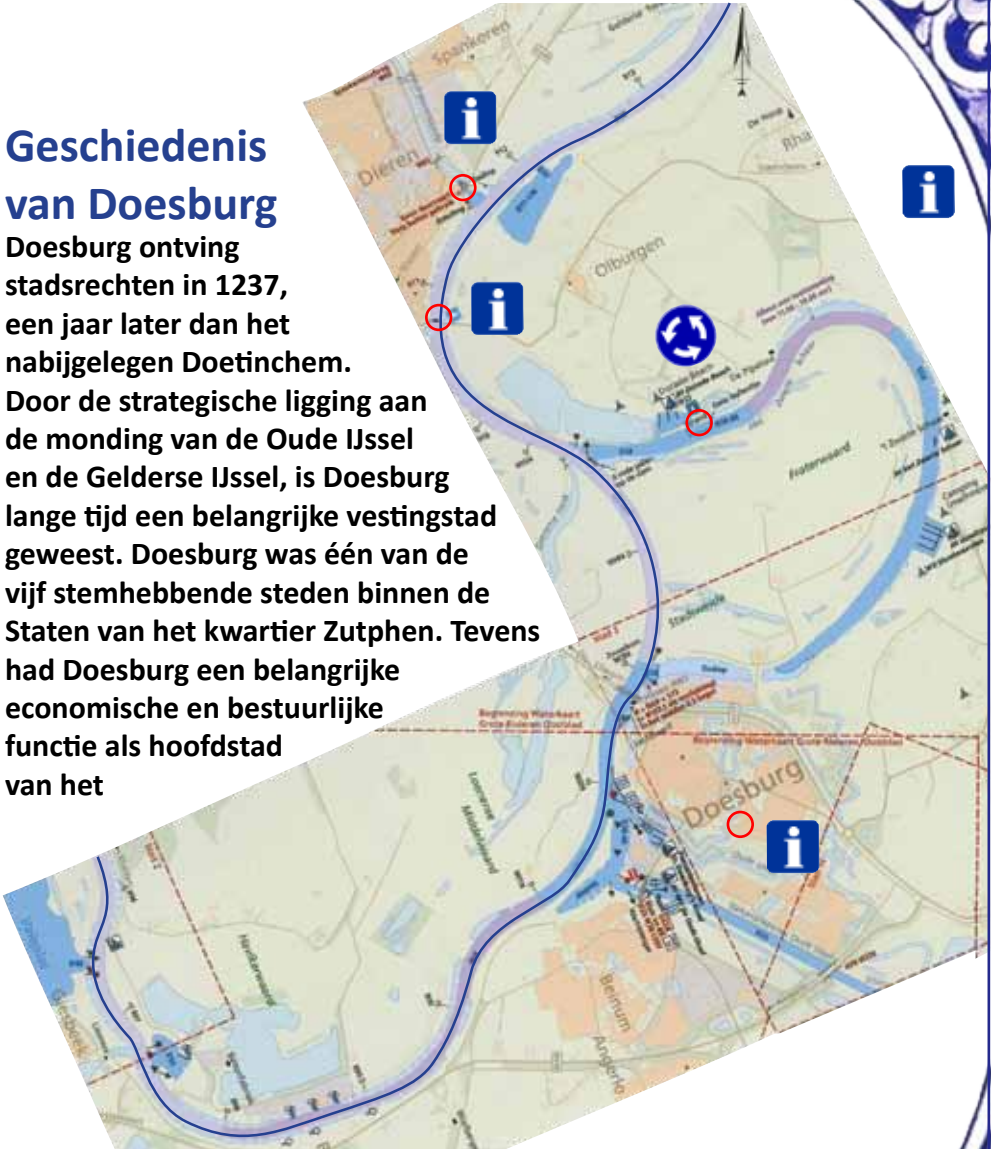
Roeiers Parkeren

Van Giesbeek naar Dieren

Geschiedenis van Doesburg

Doesburg ontving stadsrechten in 1237, een jaar later dan het nabijgelegen Doetinchem. Door de strategische ligging aan de monding van de Oude IJssel en de Gelderse IJssel, is Doesburg lange tijd een belangrijke vestingstad geweest. Doesburg was één van de vijf stemhebbende steden binnen de Staten van het kwartier Zutphen. Tevens had Doesburg een belangrijke economische en bestuurlijke functie als hoofdstad van het

Richterambt van Doesburg. De Martinikerk met de 94 meter hoge toren getuigt nog van de toenmalige voorspoed. Door allerlei oorzaken, waaronder de verzanding van de IJssel, nam de welvaart in Doesburg na de 15e eeuw af.

Wisselpunt Camping Dorado Beach

Na: 46 km

Waar: Na ca. 700 m. vanaf km raai 904N de oude IJsselloop invaren naar Dorado Beach, haven met strandjes aan Bakboordwal.

Wat: Een strandje, dus let op stenen!

Om: Het team te wisselen.

Voorzieningen: Eventueel bij de camping aan de overzijde van de weg, op eigen kosten.

Extra informatie: Vanaf camping Dorado Beach tot Dieren krijgt u weer 4 km cadeau, want na km raai 905 komt 910. Nog maar 22 km stroom mee tot de finish!

Walploegroute naar Camping Dorado Beach

Camping Dorado Beach, Pipeluurseweg 8, 7225 ND Olburgen.

Routebeschrijving vanaf de A348

1. Vertrek in **noordoostelijke** richting op de A348

↗	2. Neem de afslag N317 richting Doesburg/Doetinchem	rijd 1,3 km totaal 6,0 km
↗	3. Sla rechtsaf naar de Ellecomsedijk/N317 Ga verder op de N317 Ongeveer 4 min.	rijd 3,9 km totaal 4,7 km
↗	4. Neem op de rotonde de 3e afslag naar Zomerweg Ongeveer 2 min.	rijd 1,3 km totaal 6,0 km
↗	5. Neem op de rotonde de 3e afslag naar Eekstraat Ongeveer 2 min.	rijd 1,4 km totaal 7,4 km
	6. Weg vervolgen naar Nieuwe Eekstraat	rijd 900 m totaal 8,3 km
	7. Weg vervolgen naar Doesburgseweg Ongeveer 1 min.	rijd 1,4 km totaal 9,7 km
↖	8. Sla linksaf naar de Olburgseweg Ongeveer 4 min.	rijd 2,7 km totaal 12,3 km
↖	9. Sla linksaf naar de Pipeluurseweg Ongeveer 1 min.	rijd 900 m totaal 13,3 km
↗	10. Neem de 2e afslag rechts om op de Pipeluurseweg te blijven Ongeveer 1 min.	rijd 550 m totaal 13,8 km
↖	11. Sla linksaf Weg voor beperkt verkeer Ongeveer 1 min.	rijd 270 m totaal 14,1 km

Pontje bij Dieren

Tussen Dieren en Olbrugen vaart de gierpont genaamd Steeds Voorwaarts. De veerpont is in 1950 in de vaart gekomen. De veerrechten bestaan zeker al sinds 1269. De veerpont is ook nog eigendom geweest van het Koninklijk Huis, ten tijde van Willem de Tweede en zijn opvolger Willem de Derde. Maar zoals veel in de Achterhoek is ook een groot deel van de geschiedenis nog onbekend.

De Dierense sluis

Rond 1825 besloot Koning Willem I tot de aanleg van een kanaal dat Apeldoorn met de IJssel bij Hattem zou verbinden. In de jaren 1859-1866 verlengde men het tot dan toe doodlopende kanaal van Apeldoorn naar de IJssel bij Dieren om ook doorgaande scheepvaart mogelijk te maken. Om het grote hoogteverschil van 7 tot 10 meter tussen kanaal en rivier te overbruggen, metselde men in 1865 een getrapte sluis met drie schutskolken op een rij. Voor Nederland was deze drietrapsluis een uniek waterbouwkundig werk. In de jaren vijftig werd de oude sluis te klein en deze werd in 1957 vervangen door de sluis zoals u die nu nog kunt zien. In 1972 werd het kanaal gesloten voor scheepvaart. Er zijn nu bij de sluis waterfietsen en kano's te huur en er is een jeu de boules vereniging.

Van Dieren naar Het gat van Stam

De Geldersche Toren

Van oorsprong stond hier in de twaalfde eeuw een wachttorens van de Graven van Zutphen, later van Hertog Karel van Gelre. Sinds 1535 kreeg het een tweede functie, die van woontoren.

Op 22 februari 1624 wordt de Geldersche Toren geplunderd door Spaanse troepen onder leiding van graaf Hendrik van den Bergh, niet alleen Hollander, maar zelfs volle neef van prins Maurits.

voor de restauratie in 1868

Het huidige gebouw stamt uit de tweede helft van de negentiende eeuw, een curieus staaltje van kastelenromantiek.

De Schans

Iets voor km raai 915 ligt een boerderij met de naam “de Schans”. Hoewel er niets meer duidelijk van te zien is heeft hier een schans gelegen, de Middagter Schans. Deze is aangelegd door Frederik Hendrik in 1628. Er schijnt hier zelfs een brug te hebben gelegen.

Geschiedenis van Bronkhorst

Het stadje is ontstaan als versterkte boerennederzetting bij het voormalige kasteel Bronkhorst, het stamslot van de Heren van Bronckhorst die in de middeleeuwen vooraanstaande edellieden waren. Van het kasteel is de heuvel bewaard en zijn kleine restanten te zien. Bronkhorst verkreeg in 1482 stadsrechten. Door een stadsbrand in 1633 zijn alle middeleeuwse huizen verwoest; Bronkhorst heeft daarentegen enkele goed gerestaureerde stadsboerderijen. Bronkhorst telt 38 rijksmonumenten waaronder een joodse begraafplaats. Het plaatsje bezit ook thans een grote toeristische waarde.

Hoewel het maar een gering aantal huizen en inwoners telt, heeft het in 1482 stadsrechten verkregen. Het profileert zich toeristisch als kleinste stad van Nederland, hoewel Staverden (gem. Ermelo), Eembrugge (gem. Baarn) en Sint Anna ter Muiden (voormalige Hanzestad, nu gemeente Sluis) minder inwoners tellen. In een voormalige stadsboerderij is sinds 1988 een Dickens Museum gevestigd dat ook een eigen theater kent. Jaarlijks vindt in Bronkhorst het Dickens festival plaats in december.

Wisselpunt Bronkhorst

Na: 55 km

Waar: Stuurboordwal, tegenover km raai 917, voor het pontje van Bronkhorst.

Wat: Een loskade, waaraan het slecht liggen is, vanwege de hoogte.

Om: Binnen de bootbemanning te wisselen van plaats

Voorzieningen: Geen

Extra informatie: Dit wisselpunt is met de auto bereikbaar via de Brummenseweg in Bronkhorst. De walploeg kan dus hulp verlenen bij het wisselen. Maar de stap in en uit te boot is groot en raden wij alleen aan wanneer de roeiers echt niet verder kunnen.

Bronkhorsterveer

Het motor-/kabelveer is een autoveerboot over de IJssel die Brummen met Bronkhorst verbindt.

Wisselpunt Gat van Stam

Na: 62 km

Waar: Stuurboordwal, even voorbij km raai 924 (waar menig Isala roeier het zweet afschudt).

Wat: Een strandje, dus let op stenen! Tussen twee kribben gelegen. Sterke stroom, dus in het midden aanvaren.

Om: Binnen de bootbemanning te wisselen van plaats
Vorzieningen: Geen

Van Het gat van Stam naar Zutphen

Geschiedenis van Zutphen

Zutphen ontstond in de Romeinse tijd als Germaanse nederzetting op een rivierduinencomplex. De nederzetting van de Frankische stam der Chamaven was vermoedelijk al vanaf het begin versterkt: twee parallelle, vijf meter brede en twee meter diepe V-vormige grachten sneden een strategisch puntje van het rivierduin bij de monding van de Berkel in de IJssel af. De plaats is al meer dan 1700 jaar continu bewoond en is een van de oudste steden van Nederland. De naam Zutphen is ontstaan uit Zuid-venne, een rivierduinencomplex tussen drassige weidegrond. De nederzetting bleef in de vroege Middeleeuwen op het huidige 's-Gravenhof bestaan, dit in tegenstelling tot veel andere woonplaatsen in de Volksverhuizingentijd. Na de incorporatie van de IJsselstreek bij het Frankische rijk rond 800 werd Zutphen een bestuurlijk centrum van de graven van Hamaland.

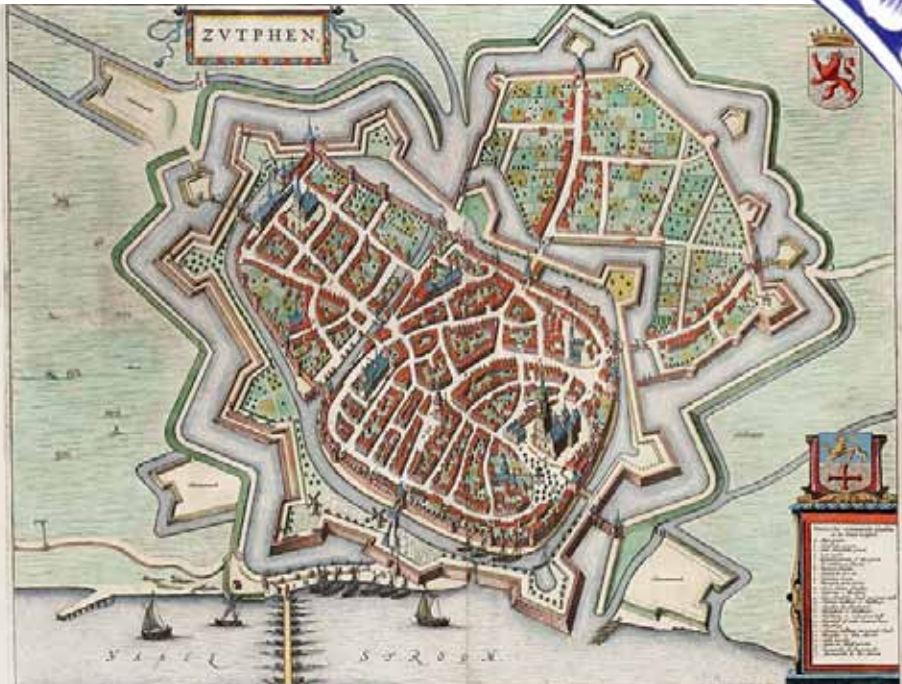

De poort van de Berkel.

De locatie van Zutphen lag goed op de kaart bij de kooplieden, en Zutphen groeide snel en werd een van de Hanzesteden. Tussen 1191 en 1196 kreeg Zutphen stadsrechten toegewezen door graaf Otto van Gelre (1181-1207). Veel Gelderse steden (waaronder Arnhem, Doesburg, Doetinchem, Harderwijk, Lochem en Hattem) ontleenden hun later verleende stadsrechten aan die van Zutphen. De stad werd ommuurd in de 13e eeuw en uitgebreid met de in de 13e eeuw door de graaf gestichte Nieuwstad. In 1136 en in 1284 vonden in Zutphen grote stadsbranden plaats. Dit had tot gevolg dat de rijke stad in snel tempo 'versteende'. Huizen werden met stedelijke subsidies in baksteen gebouwd. Vele tientallen huizen dateren nog van kelder tot kap uit de 14e eeuw. Zutphens gouden eeuw was de 14e eeuw. Zutphen werd de hoofdstad van de Graafschap Zutphen. De stad nam onder meer deel aan de Oostzeehandel, was vanaf de 13e eeuw lid van de Hanze en had meerdere handelsfactorijen aan de Sont. De 16e eeuw bracht moeilijke tijden voor Zutphen door de opkomst van andere steden en de Tachtigjarige Oorlog met de Spanjaarden. Na de roerige Gelderse Oorlogen in de eerste decennia van de 16e eeuw werden de vestingwerken van Zutphen gemoderniseerd, maar dat mocht niet baten. Op 10 juni 1572 werd de stad ingenomen door een zwager van Willem van Oranje, graaf Willem van den Berg. Hij verdreef de Spanjaarden, die echter op 17 november 1572 de stad onder Don Frederik, de zoon van de hertog van Alva, terug veroverden en honderden inwoners executeerden, het 'Bloedbad van Zutphen'.

Kaart van Zutphen in 1649

Er volgden jaren van wisselende bezetting en belegeringen. Bij een vooral in Engeland bekende Slag om Zutphen sneuvelde in 1586 staatsman, dichter en vertrouweling van Elisabeth I: Sir Philip Sidney. Tussen 1582 en 1591 trok grootste deel van de bevolking weg of werd vermoord. In 1591 werd de stad heroverd door Maurits van Nassau, tijdens het Beleg van Zutphen. Daarmee begon een lange periode van Zutphen als vestingstad en garnizoensstad. In 1672 (Rampjaar) werd Zutphen veroverd door het Franse leger. De Walburgiskerk werd opnieuw ingericht voor de katholieke eredienst maar werd na het vertrek van de Fransen weer teruggegeven aan de protestanten. Tegenwoordig zijn in het centrum van Zutphen nog vele sporen te vinden van de middeleeuwse bloeitijd van de stad, zoals van de ommuring: de Drogenapstoren uit 1444, de Bourgonjetoren uit 1457, de Kruittoren van begin 14e eeuw, de Spaanse Poort (een barbacanenvoorpoort van de oude Nieuwstadspoort uit 1537) en diverse waltorens aan de Bornhovestraat en Armenhage (13e eeuw). Daarnaast zijn er ook nog grote stukken stadsmuur te vinden,

waaronder een stuk bij de Drogenapstoren, en een stuk bij de Berkelpoort uit het begin van de 14e eeuw met resten van twee waltorens. De middeleeuwse binnenstad van Zutphen herbergt achter de veelal jongere gevels een grote hoeveelheid bakstenen huizen uit de late Middeleeuwen. Vele tientallen dateren zelfs tot en met de kapconstructie van voor 1400. Er zijn drie middeleeuwse kerken (zie verder) en resten van diverse kloosters en hospitalen.

In 1927 werd het Wijnhuisfonds opgericht, dat sindsdien meer dan 80 panden heeft opgekocht en geresoureerd.

Havens van Zutphen

Aan de zuidwesthoek van de Zutphense binnenstad ligt de oude Vispoorthaven (vroeger een monding van de Berkel), die wij passeren na km raai 927 en vanaf het water een mooi inblik geeft op een hoog verdedigingsbolwerk, de Bult van Ketjen.

Na het passeren van de brug van Zutphen en voor km raai 929 is aan bakwoordwal een bijzonder industrieel monument te zien, een oude wasserij met een zaagtanddak. Waarover Ton Luijten het onderstaande gedicht maakte.

Hoog water

De IJssel stroomt en ligt

Een eeuw al aan je voeten

Je schoorsteen rookt al lang niet meer

Ik kijk vanaf de brug diep in jouw verleden

Nu word je gretig omarmd door verval

Je zaagtanddaken zijn romantische begrippen

Toch houd je koppig stand sinds je bent

Uitgeroepen tot kostbaar monument

Het water staat je soms tot aan je lippen....

Aan stuurboordwal ligt De Houthaven, een haven voor historische schepen. En nog één kilometer verder bij km raai 930 is de ingang van de Marshaven (rechtsaf de bocht om) waar we ZRZV Isala vinden, onze wel verdiende finish.

Finish bij ZRZV Isala

Na: 68 km

Waar: In de Marshaven

Wat: Het strand rechts van ZRZV Isala, dus let op stenen! Boten van Isala natuurlijk wel aan het vlot.

Om: Uit te stappen, je boot af te riggeren en op de botenwagen te laden, en natuurlijk om je klaar te maken voor je wel verdiende diner.

Voorzieningen: WC's, 2 frisse douches, eten en drinken.

ISALA
Zelfstandige Rivier en Zee, Landbouwkunde

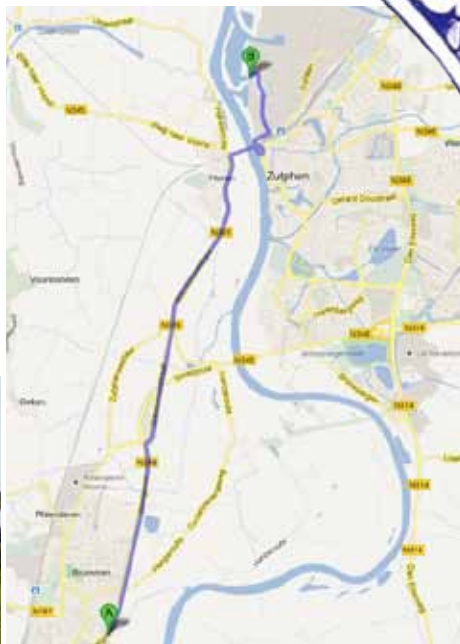

Walploegroute naar ZRZV Isala

Marshaven, Zutphen

Routebeschrijving vanaf de N348

ZRZV Isala

1. Vertrek in **noordoostelijke** richting op de **Ijsselgouw/N348**

Ongeveer 2 min.

rijd 2,6 km
totaal 2,6 km

2. Neem op de rotonde de **1ste** afslag naar **Wapsumsestraat/N345**

Ga verder op de N345

Ongeveer 4 min.

rijd 3,9 km
totaal 6,5 km

3. Weg vervolgen naar **Kanonsdijk**

rijd 600 m
totaal 7,1 km

4. Flauwe bocht naar rechts naar de **Hanzeroute/3**

rijd 97 m
totaal 7,2 km

5. Sla rechtsaf naar de **Havenstraat**

rijd 450 m
totaal 7,6 km

6. Sla linksaf naar de **Parkstraat**

rijd 120 m
totaal 7,8 km

7. Weg vervolgen naar **Coenensparkstraat**

Ongeveer 1 min.

rijd 400 m
totaal 8,2 km

8. Sla linksaf naar de **Gerritsenweg**

rijd 21 m
totaal 8,2 km

9. Weg vervolgen naar **Marsweg**

rijd 270 m
totaal 8,5 km

10. Sla linksaf naar de **Tichelerstraat**

rijd 69 m
totaal 8,5 km

11. Ga rechtdoor op **Marshaven**

rijd 53 m
totaal 8,6 km

12. Sla linksaf om op de **Marshaven** te blijven

rijd 65 m
totaal 8,6 km

De lustrumtocht is mede mogelijk
gemaakt door:

ISALA

ZUTPHENSE ROEI- EN ZEIL VERENIGING

1912 - 2012

SaNiPhos
Bron voor een gezonde waterketen

**Riwojo
Verhuur**

Nestlé

't Fakkeltje

HELMINK FoodService
Combigro

COPYPOINT

kopiëren - printen - internetcafé - funartikelen

Bevrijdingsstraat 32 - Wageningen - Tel. 0317-417479 - www.copypoint.nl

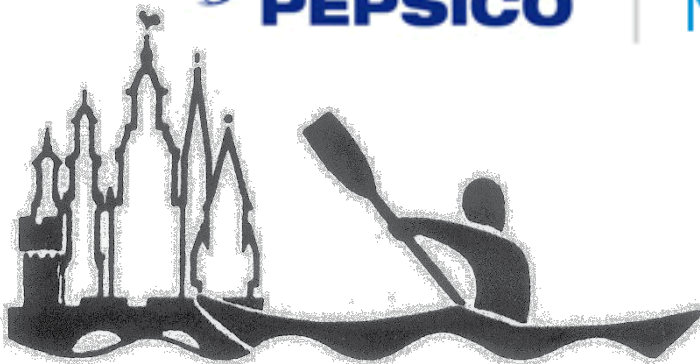

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

PEPSICO

Nederland

Tot het volgende lustrum?!